

Pd. 42.

Pro die 11. Septembris horá 8. anno MDCCLXIX. 20
in Auditorio majore Academiae Trevirensis

EXERCITIUM JURIDICUM,

TENTAMINI PRO GRADU PRÆLUDENS,
PROPOSITIS EX JURE VARIO THESISIBUS,
QUAS

PRÆSIDE ME

G. CHRISTOPHORO NELLER,
J. U. D. & ad Ss. Theologiae Doctoratum admisso,
Ss. Canonum Professore Ordinario, Reverendissimi ac Serenissimi
Archiepiscopi Trevir., S. R. I. Principis Electoris Consiliario in
Ecclesiasticis intimo, & Examinatore Synodali, insignis
Ecclesiae Collegiatae ad S. Simeonem Treviris
Can. Capit., & Bibliothecario &c.

DEFENDET

Prænobilis, Ornatissimus, ac perquam Eruditus Dominus

PETRUS FRANCISCUS COENEN,
CONFLUUS,

Juris utriusque, nec non S. R. I. publici, Auditor.

Augustae Trevirenum Typis ESCHERMANNIANIS.

OPPUGNANTES

Nobiles, Ornatissimi, ac perquam Eruditi Domini.

- R. D. CHRISTIANUS KOHL, ex Rheinbrohl, Diaconus,
AA. LL. & Philos. primus Magister, Ss. Theologiae, Juris
utriusque, nec non S. R. I. publici emeritus, ad tentamen pro
gradu juridico per exercitatoriam qualificatus.
- D. JOANNES CHRISTOPH. LAURENT. LAMBERTY,
Salmensis, Juris utriusque, nec non S. R. I. publici, Auditor.

PRÆNOBILI, AC CONSULTISSIMO VIRO,
DOMINO
FRANCISCO JODOCO
CÆNEN,

REVERENDISSIMI, AC SERENISSIMI
DOMINI ARCHIEPISCOPI S. R. I. PRINCIPIS
ELECTORIS TREVIRENSIS

CONSILIARIO CAMERÆ AULICÆ,
SATRAPÆ CELLENSIS CELLERARIO,
ASSESSORI, ET RECEPTORI SPECIALI,
NEC NON

JUDICII ET SENATUS CIVITATENSIS IN CELLIS
SCABINO SENIORI,

PATRUO MEO COLENDISSIMO.

FRANCOIS JOSEPH
COUNTESS

REVERENDISSIMA & SERENISSIMA
DOMINI ARCHIDUCIS & PRINCIPIS
LUCIAE TRIVULSI

CONSILIARIO DANUBIENSIS
ET PATRIAE GELLENIS COUNTESS
ASSESSORIS ET LAUREATI REGIALE

SCABINO SENIORI

PATRI MEI COLENDISSIMO

Praenobilis & Consultissime Domine,
PATRUE
perquam venerande.

 Et si primus forem, qui in Lycæis primitias sui studii Patrio
dedicaret, novitati tamen Zoilorum nemo dentem insigere
posset, cum sit facinus nepote dignum, justumque, data
occasione cultum eorum præsertim conjunctorum profiteri in pub-
lico, quos jura mandant esse & haberi parentum loco. Post plura
verò me præcuntium exempla, si istud obsequii & attentionis genus,
ut ut parvum, prætermitterem, non Zoilus modò, sed & Cato
censor, meritò in meam recordiam officii sui partes distringerent;
post transitum quippe præmaturum chari genitoris mei Tua singu-
laris pietas, amorque beneficus alterum mihi stitit parentem: plura
non addo, quia præcepto Tuo prohibenti ut filius obedio; id unum
rogem liceat mihi, ut nundo ingenuè fatear, sentire me, curari me
à Te plurimum, amandissime Patruæ. Amoris reciproco verbo,
ne leve sit, sinceritas cordis pondus apponit: hoc Tibi, ut scis, de-
voti à teneris, devotoo rursùm, voti reus habendus, si contra
legem

*legem tacitam naturæ, & sanguinis retraxero pium anathema.
Præstet magnus ille admensor dierum Deus hoc præcipuum orbitati
meæ solatium, ut, qui post Patrem triginta jam quatuor annos Trevi-
rensi Patriæ in juridicis æquè ac æconomicis inseruisti, jubilares fidelis
servitii absolvas, appositos gaudeas majores, corpore ac mente sem-
per vegetus, & juvenescens. Hoc toto animo à clemente Numine
requiro, posco, flagito, Tuis me præsidii enixè commendans, &
sub reverenti manûs osculo perseverans*

**PRÆNOBILIS, ac CONSULTISSIMÆ
DOMINATIONIS TUÆ**

**Servus, ac Nepos
obsequentissimus
P. F. COENEN.**

I. N. D. N. J. C.
EX JURE GENTIUM.
TEXTUS.

 Is, cui quis per errorem non-debitum solvit, quasi ex contractu debere videtur. Aded enim non intelligitur proprie ex contractu obligatus esse, ut, si certio rem rationem sequamur, magis ex distractu, quam ex contractu, possit dici obligatus esse. Nam, qui solvendi animo pecuniam dat, in hoc dare videtur, ut distrahat potius negotium, quam contrahat. Sed tamen perinde is, qui accipit, obligatur, ac si mutuum ei daretur, & ided conditione tenetur. §. 6. Inst. de obligat. quæ quasi ex contract. Conf. §. 1. Inst. quibus modis re contrahit, oblig.

SCHOLIA.

1. *Vinnius ad hunc tit. fatetur, paulò pinguius dici, accipientem, quod sibi non debetur, obligari ex distractu, idque ed magis verum est, quodd iste distractus sit ex opinione solventis, & accipientis purè extinctivus negotii, secus quam in transactione.*
2. *Tacitam obligationem hinc fingit l. 13. ff. Commod. junct. l. 33. ff. in fin. de condict. indeb. Sed nemo non videt abusivonem hujus verbi.*
3. *Si quasi-mutuum resularet, non subsisteret principium, quodd conditio indebiti non detur, ultra quam locupletior factus est, qui accepit, l. 26. §. 12. de condict. indeb.*
4. *Jus ergo nature, simplicitatis amans, explosis istis juris civilis lufibus, talem obligat ex re accepta, ita, ut, si species sit indebitè soluta, non condicatur, sed vindicetur, imò & nummus, sive identicus extet, sive non.*
5. *Nec ipsum jus civile prorsus hinc recessit à jure naturali; quoniam furtum fit, cum quis indebitos nummos sciens acceperit, l. 18. ff. de condict. furtiv. ; nec nummi ejus sunt, l. 43. ff. de furti.*

EX JURE CANONICO.

Continuatio Titulorum Libri V. Decretalium.

Ad Tit. XXVII.

I. Clericus, *minori* excommunicatione ligatus, *si celebret*, nullius quidem *irregularitatis* notam incurrit; *graviter* autem peccat, *Cap. fin. b. t.* *

* Quia Sacramentum *percipit* in excommunicatione *minore*; quamvis esset in *statu gratiæ* cum Deo: hinc nota, violatione hujus censuræ non contrahi ab ullo *irregularitatem*. Sed quid? *si in contemptum Ecclesiasticæ disciplinæ*, videlicet, contra prohibitionem Superioris, *communioni excommunicatorum pertinaciter se ingesserit*? R. Erit quidem *anathemate feriendus*, sed celebrando, *antequam feriat*, non fit *irregularis*.

II. Idem, *conferendo Ecclesiastica Sacramenta*, peccat quidem; * sed ab eo collata virtutis non carent effectu; cum non videatur à *collatione*, sed *participatione* Sacramentorum, quæ *in solâ perceptione* consistit, *remotus. ibid.* **

* Sed *venialiter* tantum, ob *indecentiam status*, in quo est talis minister, non, quæ sic excommunicatus est in peccato mortali, aut ob hoc meruit sic excommunicari.

** Ex quo non inferas, omnia Sacramenta carere virtutis effectu, si conferantur ab eo, qui à *collatione* remotus est per censuram.

III. Clericus autem ille, qui *majorem* excommunicationem violat, *ex disciplinâ Sæc. XIII.* usque hodiernum in diem mulctatur *irregularitate*, i. e. inhabilitate ad ordines suscipiendos, aut exercendos. *Arg. cap. 9. & fin. b. t.* *

* Hanc irregularitatis speciem à *Didaco Hurtado S. J.*, quem virum vocat acutissimi ingenii, & omnigenæ eruditionis, negatam fuisse, refert *Gonzalez* in *Cap. 4. b. t. num. 5.*, ex unico hoc fundamento, quia non sit in jure expressa; juxta quod requirit *cap. 18. de sent. excom. in 6.* Nos ed usque non imus, accedimus tamen illi, quatenus saltem in jure non invenitur *ante Gregorium IX.*; nam adhuc *Alexander III.* his nunc penam *perpetuæ depositionis ab officio sacerdotali* distavit, si moniti non redierint sine dilatione *cap. 3. & 4. b. t.*, nunc autem *privacionis beneficii cap. 6. & 7. §. un. h. t.*, quam *und cum irregularitate praxis* regulariter non infligit, sed *irregularitati acquiescit*, nisi extraordinaria foret violentiam protervia.

IV. Qui violat *dubiam*, * non est quidem *omnino culpabilis*, ac in tantum, ut ei sit infligenda pœna, quam Canon minatur his, qui post

post excommunicationem divina præsumperint officia celebrare; attamen non agi rectè; quia *in dubiis via est eligenda tutior*, ** sic, ut debuisset potius se abstinere, quàm Sacramenta Ecclesiastica pertractare, *cap. 5. b. t.* ***

* Sive dubium sit *juris*, sive *facti*. In casu d. cap. 5. principale dubium fuit *juris*, an nempe excommunicator, à summo Pontifice *delegatus*, validè egerit, exortum inde, quòd crediderat excommunicatus, debuisset præcedere monitorias, cui addi explicatius potest, insinuari debuisset ante omnia *litteras commissiois*. Accessit dubium *facti*, an excommunicaverit; cùm excommunicato *non nisi per famam* de sententiâ contra eum prolata consteret. Dubia hæc duo facti erant fundata; neque enim 1.) *Dubium juris* per hoc elisum est, quòd *factum* transitus Episcopi ad aliam Ecclesiam fuerit *notorium*; quia *delegatus* non jubebatur transeuntem *absolutè* excommunicare, sed *conditionatè*, videl. *nisi intra 30. dies ab administratione ecclesie cessaret*. 2.) Quoad *dubium facti* non est totum verum, quòd tradit hic *Panormitanus* num. 4. *Habens notitiam sententiæ excommunicationis, etiam per solam famam, debet abstinere à communione fidelium, & sanctorum; aliàs peccat, & INCIDIT IN IRREGULARITATEM, celebrando divina; & in hoc est iste textus valde notabilis, & quotidie contingit, quòd Episcopi excommunicantur in curiâ, & non habent notitiam excommunicationis, nisi per famam tantum: ided bene menti istum textum.... Et ex hoc elicitur unus casus, IN QUO FAMA FACIT PLENAM PROBATIONEM.* Certè fama, quæ sæpè verax, multoties autem mendax, deprehenditur, nunquam plenè probat *in novis*, neque per eam satis constat *de corpore delicti*, quòd hic est *violata censura*. Aliud sanè, quòd interdum fama habeat *effectum obligationis ad abstinendum à proposito*, ut hic, & in contrahendo matrimonio cum famâ impediementi.

Additio 1. Idem est, si quis violet excommunicationem *latam à jure*, quam eum incurrisse verum dubium est, sive *juris*, sive *facti*, e. g. Si quis Clericum non beneficium, in minoribus constitutum, sine habitu clericali incedere solitum, percussisset, aut alium quidem, privilegio Canonis certò gaudentem, sed defensionis causâ, exorto facti dubio, an non excefferit moderamen inculpatæ tutela.

Additio 2. Idem est, si quis violet *latam ab Ordinario* excommunicationem, de cuius valore sit dubitandum, sive *ex jure*, sive *ex facto*; ut ut dicatur, contrarium esse certum; neque enim hæc, ultra peccatum arbitrarie poenæ prætextu *irregularitatis certitudo* probatur, sive *ex cap. 5. b. t.*, sive *ex cap. 40. de sent. excom.*, aut *ex illo solenni S. Gregorii M. Sententiæ Pastoris, sive iustia, sive iniusta fuerit, timenda est.* Can. 1. XI. q. 3. Non terreat quempiam *Can. 7. XI. q. 3.*, textus in speciem fortis *ex adverso*; est enim *Martini Bracarenfis*, qui Canonem *Antiochenum*, relatum ibi *Can. 6.*, malè vertit, pro *depositus, sive damnatus, ponens excommunicatus.*

Additio 3. Ampliamus, *ad exclusionem videlicet solius irregularitatis*, etiamsi excommunicatus contra sanæ moralis regulam *in dubio, non deposito*, operatus fuisset; nisi postea declaratur *veritas & vigor* excommunicationis; quia nec opinio excommunicationis sine veritate hic sufficit.

** Solem in his, ubi *dispositionis* & *capacitatis* certitudo moralis ad aliquid *licite* auspiciandum requiritur, veluti ad ministrandum in sacris Ordinibus *cap. 12. 18. 24. de homic.*, ad contrahendum matrimonium *cap. 3. de sponsal. cap. 2. de consang.*

*** Ubi *Innocentius III.* rescripsit Capitulo *Herbip.* in famoso casu *Conradi I.* à *Ravensburg*, qui sine auctoritate canonicâ tranfierat ab Episcopatu *Hildesien* si ad *Herbipolensem*; cùmque propterea à *Rudolpho* Archiep. *Magæburgensi* (qui cum *Moguntino*, & *Bambergenſi*, superſedentibus, ab Apostolico in solidum delegatus erat) non factis providè excommunicaretur, perrexit Missarum solennia celebrare *Vitam* & facta ejus refert laboriosus *Benedictinus Ignatius Kropp*, *Herbipoli ad Scotos*, & *S. Stephanum* successivè Prior in *Collatione noviss. scriptorum & rerum Wirceburg.* *Tom. I. pag. 812.* De hoc *Conrado* existant porro in Corpore *jur. canon. cap. 3. & 4. de translac., cap. 5. de Major. & Obed.*

V. Qui *excommunicationis* contra se late ignarus celebrat divina, hunc reddit ignorantia *probabilis* * excusatum; non autem *crassa, supina, & erronea*, ** *cap. penult. h. t.*

* *Theologi* post *S. Thomam* in materiâ *ignorantiæ* utuntur verbis: *Vincibilis, & invincibilis*, & idè in facto sæpè incidunt in altercationem, an ignorantia vinci potuisset, nec ne, quia terminus iste multùm severus est. Sed *Leges* æquè ac *Canones* hæc verba omittunt, quærentes tantùm, an ignorantia sit *probabilis*, id est, an ex causâ suâ, & circumstantiis facti, mereatur discreti judicis attentionem, & admissionem pro excusatione; veluti, si quis tempore publicatæ censuræ absens fuerit, & in absentia celebrârit. Hæc ignorantia etiam vocatur *justa*, sicut *metus justus*, id est justè allegabilis, & meritò exaudienda.

** *Crassa* ignorantia occurrit sæpiùs in *jure canonico*, quasi *crasse negligentia*, ut habet *l. 6. ff. de jur. & fact. ignor.*, & coincidit cum *supina*: plus est *assèdata*, quam quis studio sibi procurat, vel conservat. *Erronea*, hic singulariter occurrens, intelligi debet de *errante in jure*. Hæc ignorantia dicuntur *improbabiles, & damnabiles*.

Additio. Humana est regula *Ulpiani* in *l. 6. cit.* *Nec supina ignorantia ferenda est factum ignorantis, ut nec scrupulosa inquisitio exigenda; scientia enim hoc modo estimanda est, ut neque negligentia crassa, aut nimia securitas satis expedita sit, neque delatoria curiositas exigatur.*

VI. A *necessitate* * quoque excusationem inducunt *Doctores*, quia *Canones* irregularitate percutiunt solos *præsumentes* divina celebrare; aliud verò est causa *necessitatis*, aliud causa *præsumptionis*, & *propriæ voluntatis*, *Can. 35. VII. q. 1.*

* *Theo.*

* *Theſis* vera eſt; ſed *hypothefes* neceſſitatum raro contingunt in excommunicationibus ab homine fulminatis; tunc enim res publicatur, & neceſſitatibus per alium proſpicitur. Doctores videntur poſſimum loqui de laicis *ab ipſo jure*, factis *occulto*; tunc e. g. Parochus, qui ſero vespere diei dominicæ, aut de mane, ſuadente diabolo, percuffit Sacellanus ſuum, & ex eo agnoſcit, ſe incurriſſe ſententiam Caſonis, poterit ad evitandum murmur, & ſcandalum plebis, conſcientiâ priûs mundatâ, Miſſam parochialem facere, ſi alius non adſit, qui ſuppleat. Sola neceſſitas *ob infamiam* excommunicati *declinandam* nobis ſufficere non videtur, ſed requirimus neceſſitatem *alienam*.

Additio. Metus gravis, adigens ad celebrandum, plerumque inentitur *in contemptum cenſurarum*, maxime interditi propter Potentes lati; hoc caſu *peccat* quidem celebrans, ſed *irregularitatem* (quod tamen plerique volunt) incurrere nobis non videtur, quia in tali *deſectus* eſt potiùs, quàm *praſumptio* animi, nec movet nos *arg. cap. 5. de his quæ vi.*

VII. Si excommunicatio ſit *evidenter* nulla, * violans eam non incurrit irregularitatem, quia non verificatur de eo *corpus delicti*, nempe, quòd violaverit cenſuram; neque enim hi: vel nomen ſententiæ adest *l. 4. §. 6. ff. de re jud. Clem. 2. in fin. eod.*; nec debet is pœnam ſuſtinere canonicam, in cujus damnatione non eſt canonica prolata ſententia, *can. 64. XL. q. 3.*

* E. g. Si lata *poſt appellationem*, aut per nullitatem *intolerabilem*, ut eam vocant noſtra capitula, vulgaris autem ſtylus *inſanabilem*, puta, ex incompetentiâ ferentis, aut abſque formâ juris.

Additio. Si Parocho, e. g. Belgii, non liceret per conſtitutionem Principis coram Officiali Epifcopi *in cauſâ merè temporali*, puta debiti civilis, reſpondere, & Officialis in prætenſè contumacem fulminaret cenſuram, is verò pergeret parochialia exercere, an fieret irregularis? Rēdi, quòd non.

VIII. Prædicta de *excommunicatis* divina celebrantibus, i. e. actus fui miniſterii ſolemniter exercentibus, procedunt etiam de *ſuſpenſis*, * & perſonaliter *interdictis*. **

* *Arg. cap. 3. 4.*, ubi æquiparantur, & *cap. 9.*, ubi diſpenſantur, h. t. *cap. 1. de ſent. & re jud. in 6. verſu: Sciturus.* Cap. 1. in fine *de ſent. excom. in 6.* Sed hic incidimus in nodum. Compileror S. Raymundus refert in *cap. 2. l. 1. Canonem Antiochenum*, non proût eſt in fonte Concilii *Can. 4.*, neque proût in Compilatione primâ, Bernardi nempe Papienſis, ſed immutatum, in quo *ſuſpenſum*, de quo Caanon Antiochenus ſilet, *degradato* conjungit, de cujus pœnâ mox infra Theſi IX.

IX. Hanc textus immutationem fecit studiosè, sicut potuit per auctoritatem *Gregorii IX.* R. Non omnem suspensum conjunxit *degradato*, sed eum duntaxat, qui per contemptum & superbiam aliquid de ministerio sibi interdicio agere presumpsit; & NB. POSTEA ab Episcopo suo CORREPTUS, in incepta presumptione perduraverit.

** Si quis verò, non personaliter interdictus, sciens celebret in loco interdicto, is jure *Decretalium* potest excommunicari, & si nihilominus pergat, beneficio privati Clerici, in arctius monasterium ad peregrendam pœnitentiam detrudi *Monachus*, cap. 7. §. un. h. t.; quod ultimum, cum sit extra usum, commutabitur in arctiorem disciplinam ejusdem monasterii. Jure *Sexti* violans interdictum locale sit irregularis cap. 18. §. un. de sent. excom., sicut quoque ille, qui contra interdictum ingressus in Ecclesiam, ingrediatur, agens in suo officio, sicut prius, cap. 20. eod. in 6.

Additio. Multitudine hæc peccante, soli magis rei ordinariæ penâ puniuntur, ceteri mitiore, erit autem multitudo, si fuerint ultra 60. Cap. 4. b. t.

IX. Episcopos, Presbyteros, Diaconos, pro certis, i. e. manifestis, criminibus justè depositos, ministrantes ab Ecclesiâ omnino abscindi voluit Canon dictus Apostolorum 28us, relatus in cap. 1. b. t. Antiochenus 4us de anno 341. sic abscissos sine spe restitutionis fore, nec locum habere satisfactionis. *

* Ad hunc Canonem respexit fulmen *Joannis XII.* contra *Leonem VIII.* in Synodo Romanâ anni 964. Refert eum *Gratianus* in *Can. 6. XI. q. 3.* ex versione *Dionysii* exigui in *Corpore Canonum*. Vidit utique *S. Raymundus*; & nihilominus, inscribens textum cap. 2. h. t. ex *Concilio Antiocheno*, eum sic alteravit, ut depositus ministrans, si correptus non desisterit, modis omnibus excommunicatur. Omiss quoque *Episcopos*, adjecit generaliter *alios Clericos* Presbyteris. Et hoc servabitur.

Ad Tit. XXVIII.

I. Si quis (sive Clericus, sive Laicus*) baptizaverit, aut aliquod (etiam duntaxat de minoribus) divinum officium exercuerit, non ordinatus, propter temeritatem abjiciatur (per excommunicationem hominis) de Ecclesiâ, & nunquam ordinetur. Cap. 1. b. t.

* Olim fuit rubrica compilerum: de non ordinato ministrante: *S. Raymundus* adjecit: de Clerico: hinc multi negant, Laicum ministrantem fieri irregularem. Sed debilis hæc est ratio restringendi capituli 1. generalitatem propter solam rubricam mutata.

II. Irregularitas hæc est *tantum particularis*, impediens licitam susceptionem *illius ordinis*, cujus ministerium quis non ordinatus præsumpsit, cap. 2. b. t. *

* E. g. Diaconus, Missam celebrans, ad quod S. Simeonem Diaconum, Trevis in portâ quondam Martis, sive nigrâ quiescentem, dæmon tentaverat, sit irregularis quoad sacerdotium; quoad ordines susceptos biennio vel triennio suspenditur, & poenitentia subijciatur. *Ibid.*

III. Super gravi hoc sacrilegio cognoscunt inquisitores hæreticæ pravitatis, ubi sunt, aut Episcopi quoad Clericos *privativè*, quoad Laicos *mixtim* cum sæculari iudice, ita ut sit locus præventioni.

IV. Contra eos, qui non-ordinati *Missas faciunt*, vel *confessiones audiunt*, respectivè degradationem, & extraditionem curiæ sæculari decreverunt Romani Pontifices. *

* *Paulus IV. & Sixtus V.* laudati à *Clemente VIII.* in Bullâ: *Et si aliis* 81. Tom. 3. Bullar., ubi: *Statuimus, ut quicumque non promotus ad sacrum Presbyteratus ordinem reperiatur fuerit Missarum celebrationem usurpasse, vel Sacramentalem Confessionem audivisse, à Judicibus S. Inquisitionis, vel locorum Ordinariis, tanquam Ecclesiæ misericordiâ indignus, à foro Ecclesiastico abijciatur, & ab Ordinibus Ecclesiasticis, si quos habuerit, ritè degradatus, STATIM curiæ sæculari tradatur, per Judices sæculares debitis poenis plerendum.* Hoc *Urbanus VIII.* an. 1628. innovavit, & constituit, nullam esse à minore ætate excusationem, modò quis annum vigesimum compleverit. Bulla *Apostolatus* 79. Tom. 4. *Benedictus XIV.* an. 1744. in Bullâ: *In æternum*, ulterius declaravit 1.) Sufficere unam vicem, nec non, 2.) unam tantum partem Missæ, dummodo quis elevationem hostiæ vel calicis, seu utriusque, peregerit, etiam si verba consecrationis non pronuntiasset. 3.) In auditione confessionis pronuntiationem formæ requiri. 4.) Ex testibus singularibus nasci sufficiens indicium ad torturam. 5.) Defectum ordinationis presbyteralis facti probari per literas extrajudiciales Ordinarii rei. Aliâ Bullâ: *Divinarum*, an. 1757. idem Pontifex noluit mitiorem poenam, e. g. loco mortis triremium, vel carceris perpetui, ex eo dictari, quòd reus ad interrogationem inquisitoris, *an sciat, quòd de causâ carceri inclusus sit*, statim fateretur crimen, sed talem à iudice Ecclesiastico nihilominus tradi debere sæculari ad poenam capitalem.

V. Quoniam verò Bullæ R. R. Pontificum non sunt ubique locorum, præsertim cum distinctione poenarum, receptæ; hinc Ordinarii non tenentur tales homines *STATIM* extradere curiæ sæculari, quam-

quamprimum eis confiterit de facto, ad pœnam capitalem, sed ipsimet pro re natâ mitiorem decernere poterunt. *

* Extra temporale dominium Summi Pontificis v'x credo, quòd Judices seculares ubique dictaturi fuissent mortis pœnam illi Zeleppo, qui uxoris peccata exploraturus habitu se religiosi induisse, & sen ei excepte fertur ejus confessionem, absolutione carâ. In Hispanâ treremium pœnam esse, testatur *Genzaletz* in cap. 2. h. t. num. 2. Non Sacerdos semel tantùm Missam legens, nec consecrationis formam pronuncians, in sollicitâ delicti similis est Sacerdoti, qui, ut casum habet *cap. 7. de celebr. Missar.*, cùm esset in statu peccati mortalis, neque celebrationem omittere posset, peractis cæteris cereuionis, si primum consecratoria verba, purum panem, & vinum sumens, decepti populum: hunc verò Episcopus non mox degradabit, & pœnâ capitis extradet. Forfan quoque parceret alicubi *cuiusque minori etati*. Forfan Ordinarii locorum manebunt quoad Clericos non-Sacerdotes in terminis juris communis, per quod Clerici in eodem delicto mitiùs puniendi sunt, quàm Laici, *cap. 10. de Judic.*

Additio. Genus mortis, quam impostor, ætate major, *sacra verba consecrationis proferens*, non effugiet, leges nostræ criminales non determinarunt: est iste *falsarius sacrilegus*, falso quidem, & sacrilegio enormi, sed non *primæ classis*, quasi pœnam ignis constituit Nemesi Carolina art. 172. *P. Baumgärtner S. J. Professor SS. Can. Dillingæ*, ad hunc tit. an. 1751. scripsit: *Ante aliquot annos aliquem Eremicolam, attentantem celebrare Missam, ultimo supplicio Neoburgi ad Danubium affectum scio, sed reticet genus mortis. Böhmer ad eundem tit. ex Corneri chronico, quod Eckartus publicavit, refert Lubecæ quendam igni traditum fuisse; sed aderant singulares malitiæ: Hermaphroditus fuit, plures Missas celebravit, de die masculum egit, de nocte foeminam prostibulum: putem igitur, gladium in Germaniâ, laqueum in Galliâ, sufficere, si semel; sin sæpius repetito scelere, etiam ad regum perveniri posse.*

Ad Tit. XXIX.

- I. *Per saltum promoveri* est suscipere Ordinem superiorem, non priùs suscepto inferiore, e. g. si quis ex Subdiacono immediatè ordinaretur Presbyter.
- II. Promotio per saltum est *solo Jure Ecclesiastico* prohibita.
- III. Promotus per saltum validè ordinatur, sed ad *exercitium Ordinis suscepti* requiritur ordinatio omiſsa. *Cap. un. h. t., & Can. un. dist. 52.*

IV.

IV. Excipitur *Episcopatus*, qui sine *Presbyteratu* susceptus, non solum validè collatus est, * sed nec indiget *ordinationis presbyteralis supplementatione*. **

* Ita multi Canonista, praesertim antiquiores, post glossam in *can. un. dist. 52.*, apud *Covarrucium* variar. resol. lib. 1. cap. 10. num. 16., & *Aulissium* Instit. can. lib. 1. tit. 10. num. 1. contra glossam in *d. cap. un. b. 1.* verbo: *Ministrare*, ex infirmo argumento cap. 10. de excess. Prælat. *Pontificale officium sine altaris ministerio non valet adimpleri*. Repugnant Theologi communiter, quibuscum sentit *Ludovicus Thomassin V.* & *N. D. sepl. Eccles. part. 1. lib. 2. cap. 36. num. 11. & seqq.*, nec non *part. 2. lib. 1. cap. 86. num. 12. 13. 14.*, contrarius tuomet principio, quod *part. 1. lib. 1. cap. 1. num. 9.* praesertim, tantâ verborum emphasi tradit contra primi nominis Theologos, *Episcopatum non esse extensionem presbyteratus, sed fontem, & originem omnium ordinum, & potestatum spiritualium, inexhaustam plenitudinem, infinitam sacerdotalem functionum, & regiminis ecclesiastici opulentiam, esse scatebram, ex quâ manarunt deinceps rivulorum instar dignitates, & ordines omnes Episcopali apice inferiores: à veri specie & similitudine procul esse, qui solum presbyterii extensione constare Episcopatum aulamant; certum ex adverso, & inconcussum illud haberi debere, ordinum omnium sacrorum, & dignitatum ecclesiasticarum, virium, ac prerogativarum spiritualium, plenitudinem in Episcopatu, ut in primogenio fonte residere, & inde cœu rivulos effluere ordines & potestates omnes sacerdotales, atque in primis Presbyteratum. Adde, quæ habet *ibid. num. 10. & 11.* His veris, infero: Ergo qui ordinatur in Episcopatum, accipit in suis propriis formis Presbyteratum, Diaconatum, cœterisque Ordines omnes, tanquam partes, & particulas unius alicujus totius.*

** Argumentum bonum ex *Actor. 13. v. 2.*; licet enim benè scivissent Apostoli, se prius à Christo Magistro presbyteros, postea ex intervallo episcopos ordinatos fuisse, licet quoque clara appareat distinctio in Actis Apostolorum inter Apostolos, Presbyteros, & Diaconos; non tamen leguntur *Barnabas & Paulus* prius per impositionem manû facti esse Diaconi, dein Presbyteri, demum Apostoli: sed *orantes, jejunantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos* ad opus ministerii Apostolici. Non solvit hoc argumentum *Franciscus Hallier* libro suo præclaro *de sacr. Ele& Ordin. part. 2. art. 2. §. 4.*, gratis hoc dici; imò quippe gratis, & non nisi ex præventionem systematis, adstruitur hic triplex, aut duplex Ordinatio. Firmatur hoc praxi Ecclesiæ Romanæ, de quâ *Joan. Bapt. Rigantius, Romanus*, in Commentario ad Regulam Cancellar. 24. §. 1. num. 12. testatur ex *Joan. Marbillon*. Commentar. præv. in Ordinem Romanum §. 18., *Pagio* criticè in *Baronium* Tom. 2. ad an. 604. num. 4. & 5., *Edmundo Martene* de antiq. Eccles. ritib. cap. 3. art. 3. num. 9. & 10., præcis temporibus, quando Pontifices potius ex Diaconis, quàm Presbyteris eligebantur, eos, prætermisso Presbyteri gradu, Episcopos fuisse ordinatos; primum fuisse *Gregorium VII.*, qui ex Diacono in Papam electus prius presbyter, dein episcopus consecratus fuerit. Quod postremum quidem non asseram, ob ea, quæ *Joannes XII.* in Synodo Romanâ de Ordinatione *Leonis VIII.* dixit, hunc curialem, ac neophytum à Sicone Ostiensi Episcopo jam *Ostiarum*,
Lectu-

Ecclēstem, Acolytum, Subdiaconum, atque subito Presbyterum fuisse ordinatum, & in Apostolicā Sede sine aliquā probatione contra SS. P.P. statuta consecratum.

Additio. Photius, maliciosus ille intrusus in Sedem Constantinopolis, inter cetera hanc praxin latinam objecit *Nicolao I.* Papæ, ut constat ex Epist. Photii ad Nicolaum apud Baron. ad an. 861. num. 49., nec non ex Epist. Nicolai 70. apud *Haradin.* Tom. 5. Concil. pag. 309. *Quin & reprehendere satagunt, ... & quia Diaconus, non suscepto Presbyteratus officio, apud nos Episcopus ordinatur.* Nicolaus excitavit Latinos ad refutandum Græcos, sive, ubi falsa impegerant, sive ubi latinas consuetudines carperant: surrexerunt contra eos cœvi, *Aneas*, Episcopus Parisiensis, & *Ratramnus*, sive *Bertramus*, monachus & presbyter Corbejensis; iste negavit, Diaconum apud nos ordinari per saltum; ille prior autem facti veritatem non est diffessus, quoad aliquos, sic ordinari solitos, causam reddidit, quod in sublimitate majoris Pontificis consistit etiam honor minoris Sacerdotis.

V. Cum promotis per saltum, si non ministraverint, Episcopus ex legitima causâ dispensare potest. *Trid. Sess. 23. de reform. cap. 14. in fin. **

* Atqui hoc jam prius habuit per textum *cap. un. b. r.!* R. Per Trid. potest dispensare Episcopus, sive *negligenter*, qui erat casus *cap. un.*, sive *studiosè, & sciens*, promotus quis fuerit per saltum.

Ad Tit. XXX.

I. *Furtivè* ordinantur,

a) Episcopus ab uno tantum Episcopo, *can. 5. dist. 64.*

b) Clericus ab Episcopo alieno absque dimissoriis, *etiam duntaxat ad primam tonsuram. **

* *Cap. 1. de temp. ordinat. in 6. Trid. sess. 6. de reform. cap. 9. Sess. 14. de reform. cap. 2. Sess. 23. de reform. cap. 8.* Taliter ordinatus ab executione ordinis sic suscepti est ipso jure suspensus, donec suo ordinario videbitur.

Additio. Atqui *Nicænum I.* can. 16., relatum à Gratiano *can. 3. dist. 71.*, voluit irritam esse hujusmodi ordinationem. R. Non solvitur per distinctionem solitam, quoad executionem C. quoad characterem *IV.* Irrita in semetipsâ est *receptoría*, id est institutio canonica, non *receptoría*, i. e. manus impositio consecratoria.

c) Promotus ad ordinem *sacrum* sine aliquâ examinatione. *Can. 5. & fin. dist. 24.* Hic abjiciendus est ex Clero. d. can. fin. Sed hodie tractatur ut ceteri. d)

d) Qui suscipit ordinem, ad quem non est admissus, *cap. 1. b. t. c. g.* admissus eodem die de consuetudine patriæ ad solos 4. minores, si insimul se ingerat subdiaconandis, *cap. 2. b. t.*, aut ad subdiaconatum, si insuper diaconandis, *cap. 3. b. t.*

II. Si Episcopus ante ordinationem protestatus fuerit, se non intendere ordinare quempiam furtivè aut clandestinè accedentem, idque seriò, & immanendo huic proposito, non est talis ordinatus. *

* Sed propter dubia, quæ hinc oriri possent de valore ordinationis, distuadetur passim hæc praxis episcopo, velut periculosa adinventio ultra Canones. Quid in casibus ejusmodi ad se delatis resolverit Sacra Congregatio Concilii, scribit *Rigantius* ad Reg. 24. Canc. §. 4. num. 5. & 7.

III. Si, quod per Canones ei licet, sub anathematis interminatione hoc prohibuerit, cum furtivè nihilominus accedente, qui fit eo ipso irregularis, dispensat Episcopus; sed non aliter, quàm si delinquens fiat monachus, aut canonicus regularis, & peractâ pœnitentiâ, arbitrio Episcopi injungendâ, aliquanto tempore in monasterio vel canoniâ laudabiliter conversatus fuerit. *Cap. 1. b. t.*

IV. Extra casum interminatæ excommunicationis, furtivè ordinatus fit tantùm irregularis respectivè, quoad ordinem sic susceptum, & ultiores suscipiendos, peractâ verò pœnitentiâ dispensat cum ipso Episcopus. *d. cap. 1. b. t.* Si ingrediatur monasterium etiam ejus Abbas. *Cap. 2. eod.*

CASUS CANONICUS.

Quidam Canonicus, in aliâ Ecclesiâ Decanus, eligitur in Episcopum suæ Ecclesiæ, & confirmatur à Papâ, qui ei indulget retentionem Decanatus, postea ad Ecclesiam Metropolitanam postulatur, & à Papâ transfertur, continuato indulto retinendi prædictum Decanatum, quem & retinuit usque ad mortem.

Q. 1. An per Concordata Germaniæ canonicatus hujus confirmati, & episcopatus translati, his vicibus sint reservati Sedi Apostolicæ? R. Episcopatus est, Canonicatus non est.

Q. 2. Quomodo vacet iste Decanatus? R. Per obitum.

E X

EX JURE CIVILI.

Continuatio Titulorum Lib. III. Codicis.

Ad Tit. VIII.

I. In Codice alius titulus est hic *de ordine judiciorum*, alius lib. 7. tit. 19. *de ordine cognitionum*.

Quæ differentia? Re ùt *generis à specie*: in priori tractatur de concurrentibus *quibuscumque* judiciis, in posteriori de his, quæ cum *causâ liberali* concurrunt, i. e. cum quæstione statûs servilis, nec ne.*

* Rectius ordo *judiciorum* est, dum quæritur, *quod judicium, quæve actio* inter duas, *inter se diversas, nec connexas*, simul propositas, sit terminanda priùs, quæ differenda, ùt est decisio *l. ult. b. t.*, quòd priùs *de crimine* judicandum sit, dein mox initium *civili disceptationi* faciendum. In *Jure Canonico* tantùm exiit titulus *de ordine cognitionum*, videlicet plurimum *in eandem actionem, atque in eodem judicio, incidentium quæstionum*.

II. Regula *de ordine cognitionum* est: priùs cognoscendum *de intentione actoris, an sit probata*: dein modò *de exceptione rei, an per hanc intentio actoris sit elisa*. Cui non obstat. *cap. 1. x. d. t.*

III. Excipitur illa exceptio,

a) Quæ continet quæstionem *præjudicialem*, id est, cujus victoria inducit victoriam in principali, *l. 2. b. t. tot. tit. Cod. de ordin. cognit.*, ùt sunt quæstiones statûs, generis.

b) Quæ actorem repellit ab agendo, ùt exceptio spoli, *cap. 2. & fin. x. de ordin. cognit.*, excommunicationis, *cap. 19. x. de judic.*

c) Cujus decisio determinat *fori competentiam*, e. g. si inquisitus à *Judice laico* dicat, se esse *Clericum*, *cap. 12. de sent. excom. in 6.*

IV. Illa quoque ordine cognitionis prior est quæstio, à quâ dependet, sive modus procedendi, sive modus sententiæ ferendæ, ùt si quæeratur, an accusatus sit *homo liber, an servus*. *l. 3. C. de ordin. cognit.*

V.

V, Similiter causa possessionis præcedit causam proprietatis. l. 13. C. de R. V. l. 3. C. de interd. l. 3. C. fin. regund. l. 35. ff. de A. vel A. P. *

* Ita pariter prius de vi cognoscetur, quam de proprietate, l. 37. ff. de re jud., & prius de ultimâ possessione, quam de vi, l. 1. C. de appell. l. 7. versu: Quod si, C. ad l. Jul. de vi publ.

VI. Qui iudex cognoscit super principali, idem cognoscit etiam super incidenti, siue is competens esset, siue non, quando incidens principaliter moveretur. l. 1. C. b. t. *

* Salvo tamen cap. 3. x. de ordin. cognit. si incidens esset causa privative ecclesiastica; tunc enim iudex laicus supersedeat, donec incidens decidatur ab Ecclesiastico.

VII. Cum civili disceptationi principaliter motæ quæstio criminis incidit, vel crimini prius instituto civilis causa adiungitur, potest iudex eodem tempore utramque disceptationem suâ sententiâ dirimere. l. 3. C. b. t. *

* Lex hæc supponit iudicis competentiam pro utrâque causâ, alioqui tantum pronuntiare posset super principali l. 1. h. t., nec oriretur, quoad incidentem, rei iudicata exceptio.

VIII. Ut ut verò iudex possit, tam super incidenti, quam principali, pronuntiare, sufficit tamen pronuntiare super solo principali. Arg. cap. 1. x. de ord. cogn.

Ad. Tit. IX.

I. Quia plerumque melior solet fieri actoris conditio litem contestando l. 86. junct. 87. ff. de R. J.;

II. Ideò actorum procuratores litis contestationem urgebant, vel eo ipso factam esse, contendebant; e contra procuratores reorum fugiebant, declinabant, differebant, per hoc illudve factum, aut verbum litem fuisse contestatam, negabant.

III. Hac res Legislatorum excitavit providentiam: Severus & Antonin. AA. in l. 1. b. t. declaraverunt pro reis, non induci litis contestationem

tionem a) si tantum *protestatio simplex* celebrata est, aut b) *edita reo actio*; sed tunc *litem contestatam* videri, cum *Judex per narrationem negotii causam audire ceperit*; id quod *Justinianus Imp. in l. 14. §. 1. C. de Judic.* clarius sic reddidit: *Post narrationem propositam, & contradictionem objectam.**

* *Legislator Canonicus in cap. un. x. b. t. adjecit, non per positiones & responsiones ad eas, sed per petitionem in jure propositam, & responsionem secutam, contestationem litis fieri; imò nequidem objectione exceptionis, cap. 2. b. t. in 6. Hinc litis contestatio affirmativa tacita non est fundata.*

IV. *Accessit magistralis interpretatio, asserens, confessoriam responsione non induci litis contestationem, Arg. l. 73. ff. de procur.; quod verum est.*

V. *Econtra pro actore constituit Legislator Canonicus, quòd causæ, in quibus simpliciter, de plano, ac sine strepitu & figurâ judicii Princeps, aut jus procedi mandat, litis contestationem non postulent. Clem. sæpè 2. de V. S.*

VI. *Litis contestationem potest injustè tergiversanti prælocutoria Judicis injungere, etiam media compulsozialia interminando, & applicando.*

VII. *Sed praxis, litem pro contestatâ ex officio habendâ, jam à nostris Antiquis meritò fuit improbata.*

VIII. *Qui contra plus re petentem, e. g. 100. pro 50., litem contestatur negativè, non potest damnari in 50, licet per decursum litis probata; quia in 50. non erat litis contestatio.*

Ad Tit. X.

I. *In plus petitionibus rigorem juris antiqui mitigârunt Imp. Zeno in l. 1., & Justinianus in l. 2. C. b. t. Utriusque autem, uti & Legislatoris Canonici in cap. un. x. b. t., remisit praxis.**

* Nempè

* Nempe plus re, causâ, tempore, loco petentes condemnantur in expensas: plus tempore petentis præmatura petitio remittitur, donec venerit dies, quin hodie duplicetur tempus sine usuris: plus loco petenti detrahitur id, quod interest debitoris, si in loco convento solvisset.

II. Contra eos, qui sibi plus in chyrographis, seu cambiis, scribi faciunt, quam debeatur, meritò totius debiti jacturam decrevit
l. 3. b. t. Decisio notabilis contra Hebræos.*

* Justinianus in d. l. optimè remisit hanc pœnam his, qui pœnitentes ante litis contestationem correxerint hanc calliditatem suam, ut spe veniæ, & timore probationis, delegatur faciliùs veritas debiti; quem finem rigor aliorum Legislatorum, totius pœnie jacturam irrogantium, simul ac amplior pecunia scripta fuerit in cautione, vix assequitur.

CASUS CIVILIS.

Titius hæredem instituit Cajum, fidei ejus committens, ut dimidium hæreditatis statim Sempronio, & alterum dimidium Semproniam, si nupsisset, restituat. Mavio 300. legavit nominatim à Cajo; in facultatibus Titii sunt 400. Cajus, servatis servandis, spontè adit hæreditatem.

- Q. 1. Quanta erit Caji hæredis Trebellianica? R. 62 $\frac{1}{2}$.
 Q. 2. Quantum Cajus restituat fideicommissariis hæredibus? R. Utrique 37 $\frac{1}{2}$.
 Q. 3. Cui detrahet id, quod, 25. retentis, deest usque ad 62 $\frac{1}{2}$? R. Mavio legatario.

EX JURE S. R. I. PUBLICO.

Vis habere bellaria jurisprudentiæ publicæ vetustioris? Accipe manipulum positionum ex *Matthæi de Afflictis* præludiis feud. num. 21. & seqq.

I. Docebat Baldus in cap. 1. de Feud. March. quòd collationes regalium dignitatum de jure pertinent ad Imperatorem, licet Papa sibi usurpavit.*

* Baldi postrema verba sicut: Sed Papa, quantum potest, usurpat ad se.

II. Dixit Baldus in l. fin. C. locat.; quòd bodie Imperator in Italiâ debet verecundari de tantâ famâ; quia tenet gloriam nominis non humilis,

lis, & jacet infamatum Imperium, & confusum; quia Respublica Romana translata fuit per Imp. Constantinum in Ecclesiam Romanam, sicut olim translata fuit potestas Lege Regid in Principem Romanorum.*

* Baldus sic habet: Signa imperialia dicuntur videlicet: Hodie dicit in Italia Imperator vere undari de tantâ sumâ, qua tenet gloriam nominis non humilis, & jacet insituatum Imperium. Dicam: in Italiâ nam in sua Majestate confundi non potest. Cætera adjecit Matthæus. Quis animi sensus fuerit Augustissimo Imperatori nostro JOSEPHO II., nuper Sede Apostolicâ vacante Romam, sine explicatione Dignitatis Imperatoriæ, videnti, Majestatem Romæ, humilitatem Imperii aspicienti, serinium principalis pectoris tenebit.

III. Et sic patet, quod alius fuit status Imperatoris antiquitus ante dictam translationem; olim enim Imperator confirmabat Papam, ut in Cap. Adrianus dist. 62. Hodie verò Dominus Papa confirmat Imperatorem, & eum ungit. Cap. venerabilem de elect.

IV. Hodie defacto videmus, quod nec Rex Franciæ, nec Rex Siciliæ, nec Rex Hispaniæ, nec Rex Angliæ, nec Rex Aragoniæ, nec Rex Portugalliæ, nec Rex Navarræ, nec Rex Hungariæ, nec Rex Armeniæ, nec Rex Cypriciæ obediunt Imperatori.

V. Concludo, quod dicti Reges potuerunt præscribere exemptionem ab Imperio per præscriptionem tanti temporis, cujus initium non extat memoria; quia semper fuit Imperator in mundo, & sic, dato Superiore, præscribitur contra eum, ut dicit Baldus.

Quærenti, quæ harum positionum sint veræ, quæ falsæ, & stolidæ, respondebimus.

EX JURE FEUDALI LONGOBARDICO.

I. Nova, sive prima, vasalli de feudo investitura, abusiva, vera, fiet cum solennitate testium, aded, ut hæc omisâ fit ipso jure nulla, nec inducat naturalem saltem obligationem in domino, quamvis fatente.

II. Hi testes necessarij sunt pares Curie, si dominus unum, vel duos habeat. II. feud. 2. 33. & 58. §. I. III.

- III. Et hoc verum est, sive Clericus, sive Laicus si dominus, *II. feud. 32.*
- IV. Adversatur *I. feud. 26.* ibi: *Hæc omnia etiam in clericorum personis locum habent, præterquam, quod de personis testium dictum est (nempe: testes sint pares ejus, & qui ab eodem domino feudum tenent) in clericorum feudo pariter accipiuntur pares, & extranei: & hoc idèò, quia, cum clerici quosdam de feudo investiant, sæpè absconsè, & sine præsentia suorum confratrum, hoc facere student.*
- V. Conciliare tentant hos textus, distinguendo inter feudum clerici patrimoniale, ut de hoc procedat *II. feud. 32.*, & inter feudum clerici ecclesiasticum, de quo *I. feud. 26.* Sed hæc conciliatio est vana.
- VI. Nos potiùs corrigimus per *II. feud. 32.* hanc ineptiam textùs *I. feud. 32.*, stupidà causali nitentem.
- VII. Audaciæ propter hoc nemo nos accuset, qui noverit, Jus Longobardicum à *Matthæo de Afflict.* super *I. feud. rubr. 10. num. 2. in fin.* vocari *jus asininum*, licet multa bona contineat; nec indignabuntur moderni Feudistæ *Matthæo*, qui in fronte suorum commentariorum vocatur Juris utriusque Monarcha.

EX JURE CRIMINALI.

- I. De abrogandâ *tervitione* diræ quæstionis fertur cogitare Gallia. Num erit abroganda?
- II. Nos sic putamus, terreri posse inquisitum *verbaliter, realiter*, quoties *de per se* meretur veram torturam, *ex accidente* autem, e.g. ætatis, vel debilitatis, torqueri non posset.*
- * Hoc casu judex interloqui poterit, torquendum esse inquisitum, sicut, si abesse accidens impedimenti.
- III. Si verò inquisitus *de per se* non sit qualificatus ad ipsam torturam, neque terror hujus justè applicabitur. Arg. *l. 1. §. 33. ff. de SC. Silan.*

IV. Hoc casu, si decretum territorionis publicaret iudex, fatuus esset, si interlocutoriam de torquendo, injustus, & mendax, si merè comminatoriè, vanus, & minas suas, imò se, ridiculo exponens.

V. Confessio, etiam nudà territorione elicità, ratificari debet.

EX JURE TREVIRENSI.

I. Ordinatio provincialis de an. 1668. tit. 13. §. 3. sic statuerat: *In den Fällen, da zwar kein Interesse, jedoch die Zahlung auf gewissen Tag versprochen, laufet doch von Zeit des bestimmten Tags das zugelassenes Interesse: wäre aber die Zahlung also gleich versprochen, laufet auch also gleich das Interesse.*

II. Hoc postremum jure omisit Ordinatio renovata de an. 1713. tit. 14. §. 3., & sic subrogavit: *Und in anderen Fällen, da kein gewisser Tag gesetzt ist, von Zeit der geschener Anforderung.*

III. Per hoc tamen apud nos mutuuum non exiit de censu *actionum stricti juris.*

HISTORICUM.

S. *Celestinus V.*, dictus *Petrus de Monte Murrone*, postquam ab obitu *Nicolai IV.* Sedes Apostolica vacaverat annos 2, menses 3, dies 2, Perusii 5. Julii an. 1294. tandem octogenarius in Papam electus, suo cremitorio reluctans exire persuasus, propè Aquilam coronatus, post menses circiter 5. Neapoli, ubi Federat, abdicavit Pontificatum, victurus ut prius; sed à *Bonifacio VIII.* Successore, angustæ turri in castro Fumonis inclusus, obiit in eà 19. Maji 1296, inter Sanctos relatus à *Clemente V.* Avenione 5. Maji an. 1313. Claruit miraculis post electionem, & abdicationem.

Q. 1. *An electio ejus fuerit valida? R. Non dubita, quia per viam Spiritus Sancti facta est. Verba instrumenti electionis referet Contin. Baron. Odoricus Raynaldus Tom. 14. pag. 461. Demum inter nos, EX INSUPERATO, 1M.*

IMPROVISIO, de venerabili ac religioso patre fratre Petro de Murrone Ord. S. Benedicti, CELEBRIS SANCTITATIS VIKO, habitâ mentione, OMNES, qui tunc presentes eramus in Consistorio, ad personam ejus intentæ considerationis intuitum dirigentes, in ipsum, QUASI DIVINITUS INSPIRATI, non sine lacrymarum effusione, nullo prorsus discordante, convenimus... & nos electionem, se dicto fratre Petro factam per Episcopum Ostiensem (Cardin. Latinum) raram habentes, eundem, licet absentem, devotè recipimus in nostrum, & Romanæ Ecclesiæ Episcopum & Pastorem. Adde ibid. epistolam S. Collegii Cardinalitii ad Electum, ubi deponit ab hoc, ut profundâ & sedulâ meditatione penset, quòd hujusmodi electio illo, qui uti vult, spirat, inspirante processerit, atque divinis dispositionibus cooperetur, accommodando consensum, nec non pag. 629. Encyclicam ad Episcopos, in quâ Cælestinus vocationem suam à Deo processisse fideliter supponit, præmittens, quòd benignus Sapientie Spiritus, Cardinalium corda disparia piâ inspirationis præveniens, subito & celeriter conjunxerit in unum, illud momento quasi perficiens, ut quod diffusi temporis spatium fructum debitum vix adduxit, ipsos namque fratres denuò de solâ providentiâ summi Patris, & ejus permissione mirabili, in humilitatem suam, omnes unanimiter concordassent.

Q. 2. An abdicatio ejus fuerit valida? R. affirm. in reverentiam cap. 1. de renunc. in 6., & ibi Bonifacii VIII. Quanquam id non absque multâ formidine de veritate oppositè affirmemus; nam 1.) nondum satis constat de questionis expeditione affirmativâ, an Papa renuntiare possit, & quidem, sicut ait d. cap. 1. libere, i. e. independentè à consensu suæ spontæ, vel etiam hac contentâ. Sanè difficulta in contrarium argumenta an. 1297 proposuere duo Schismatici Cardinales, Jacobus & Petrus, patruus, & nepos (vid. cap. un. de Schismat. in 6.) de Columnâ apud Raynaldum in Appendice Tom. 14. pag. 637., quæ Petrus de Palude ibid. pag. seqq. non videtur solvisse: nec 2.) reperitur sufficiens causa in abdicationis formâ sequente: Ego Cælestinus Papa V., motus ex legitimis causis, i. e. causâ humilitatis, & melioris vitæ, & conscientie illæse, debilitate corporis, defectu scientiæ, & malignitate plebis, & infirmitate personæ, & ut præterita consolationis vitæ possim reparare quietem, spontè ac liberè cedo Papatui, & expressè renuntio loco & dignitati, oneri, & honori, dans plenam ac liberam facultatem, ex nunc sacro Cœtui Cardinalium eligendi & providendi, duntaxat canonicè, universali Ecclesiæ de Pastore. Quam formam Benediclus Cajetanus Cardinalis, postèa Bonifacius VIII. præcipuus abdicationis suæ, concepisse ex stimatus est. His motivis non obstantibus, elegit Cælestinum Deus, utique utilem ac necessarium illi corrupto tempori, quo Pontifice sancto, & miraculorum patratore potius opus erat, quàm politico curialista.

Q. 3. Quid nocuit iste S. Pontifex Ecclesiæ Romanæ, quid Catholicæ? R. Nihil: imò verò profuit. 1.) Confirmatione pacis inijt inter Carolum II. Siciliæ, & Jacobum II. Aragoniæ Reges, salvis juribus Ecclesiæ Romanæ, de quo Raynaldus pag. 631. Emicuit in re gravissimâ, è quâ orbis Christianæ publicæ quies pendebat, Cælestini prudentiâ, omni humanâ sapientiâ augustinior. 2.) Flexione Philippî pulchri Galliæ Regis, ut paci illi accederet. Breve: Habet charissimi. 3.) Aposto-

licâ exhortatione ejusdem Jacobi, ut recederet ab incestis nuptiis. *Breve: Peccâsti.* 4.) *Guidonem*, Montis Peretri comitem, à *Nicolao IV.* excommunicarum, ad respicientiam, & reconciliationem cum S. Sede permovendo. 5.) sincero voto amplificandi cultûs divini, instaurandaque in Syriâ religionis: *Bulle: Inundat.* 6.) Annullando suspensionem *Adriani V.* & *Joannis XXI.* contra constitutionem, quam de rigore conclavis *Gregorius X.* in Concilio Lugdunensi II. fecerat: *Bulle: Quia in furororum.* *Pridem. Constitutionem.* Ibid. pag. 633. & seq.; quæ Cælestini constantia Cardinales, conclave abhorrentes, multum offendit. 7.) Duodecim Cardinales, cõsque egregios viros, creando, in eo solo Italos offendens, quòd ex ipsis tantum quinque, ex Gallis septem, elegerit. 8.) Reformationem Cleri Romani inrendendo.

Ast ajunt, Cælestinum curas Curia reliquisse Cardinalibus, solita sua devotioni vacando: quæ egit, egisse per Lstinum Ostiensem, quo satis functo res in pejus abierint, quia, ut scribit, post alios Flamin. Parisius *de resignat. lib. 2. q. 1. num. 17.*, non erat expertus in agilibus mundi, vel, ut *Ptolemæus Lucens.* corvus: *propter inexperientiam regiminis circa fraudes, & hominum versutias, in quibus Curia multum viget;* unde inveniebantur gratia aliquando factæ tribus, vel quatuor, vel pluribus personis, membranâ etiam vacuâ, sed bullatâ. *Æ.* An propter eâ etiam fluctuavit Ecclesia? Minus certè, quàm sub *Bonifacii VIII.* in utroque jure summâ peritâ, mundi astutâ sapientiâ, & duobus gladiis. Vir sanctus, teneræ conscientia, docilis, & informabilis, substituto sibi alio fidei ministro, hæc faciliè evendisset, quin opus fuisset, Papam, naturali ratione tandiù non victurum, mox disponere ad renuntiandum, abutendo illius prædominante inclinatione ad vitam solitariam. Quid enim? Si Papa mente imbecillus, aut præ senio infans, evaderet? Si verum est, quod *Egidius Columna* lib. de renunt. Papæ 1. q. 23. scribit, *Bonifacium VIII.* tunc Cardinalem *Benedictum*, dissuasit Cælestino renuntiationem, ratione datâ: *quia succederet Collegio, quòd nomen suæ Sanctitatis invocaretur super eos, rectissimè tenet Bonifacius.*

Q. 4. *Habeturne exemplum antè renuntiationis Papalis?* *Æ.* Id quidem dicit *Bonifacius VIII.* lib. 1. epist. 1. ad Archiepisc. Senon., ejusque Suffraganeos: *Renuntiationem posse sic legitime fieri, PRIMORUM GESTA PONTIFICUM declarant apertius.* Didicit hoc ex traditis veterum Canonistarum ad *Decretum Gratiani*, ubi glossa in canon. 12. verbo: *Ut non succederet*, in fin. VII. q. 1. *Nunquid Papa potest renuntiare?* *Utiq; nam Marcellinus renuntiavit, & Clemens Papa, sed post Linum & Cletum iterum recepit cathedram.* De S. *Marcellino* est canon *Nunc autem* 7. dist. 21. ex epist. Nicolai I. ad Michaelem Imp., ubi glossa verbo: *Marcellinus ait, quòd ad dictam Sinuellanæ Synodi: Ex te justificaberis, aut ex ore tuo condemnaberis,* hic Papa in se tulit sententiam depositionis, prohibitionem sepulture sui corporis sub excommunicatione adjiciens, quòd sanè non est renuntiare. Sed quidquid sit de lapsu & resurrectione Marcellini, absurdissima est *Legenda* illa in toto suo contextu, quæ in *Harduini Concilio* Tom. 1. colum. 217. incipit, & colum. 220. Marcellinum sic denique fantem inducit: *Peccavi coram vobis, & non possum esse in ordine Sacerdotum, quoniam avarus corrupit me auro, quo audito Helobriades Episcopus, nescitur cujus civi-*

LATIS,

earis, subjunxisset: *Iussu ore suo condemnatus est, & ore suo anathema suscepit Maranatha*, Marcellinus autem anathemati suo primus subscripsisset.

De S. Clemente I. est canon *Si Petrus* 1. VIII. q. 1., ubi S. Petrus eum dicitur sibi Successorem in Pontificatu designasse; glossa autem in verbo: *Aut ligandi post mediat: Videns autem Clemens, quod hoc esset perniciosum exemplo, quod aliquis sibi eligeret successorem, renuntiavit Papatus; & tunc electus fuit Cletus, quo mortuus denique fuit Clemens electus.* Sed textus ipse est falsa merx Pseudo-Isidori, Joanni III. inscripta, & glossa est injuriosa S. Petro, quasi *perniciosum exemplum* dedisset circa finem vitæ suæ; improvidi sanè sunt, qui fabulas ejusmodi sequuntur cum Parisio de resignat. lib. 2. q. 1. num. 11. Verè itaque scripsit Raynaldus Tom. cit. pag. 466. num. 19. *Hactenus inauditum esse, ut Pontifex Romanus dignitate decessisset.*

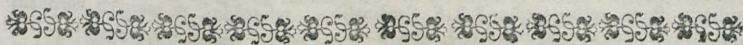
Additio. Papis resignantibus Parisus loc. cit. num. 14. annumerat quendam Cyriacum, dicens istum, reclamantibus S. R. E. Cardinalibus, resignasse, ut martyrii coronam consequeretur, nempe ut habet S. Antoninus, part. 3. tit. 23. §. 2., associavit se undecim millibus Virginum B. Ursulæ & Sociarum ex revelatione angelicâ. Sed in catalogo RR. PP. nullus reperitur Cyriacus, multò minùs ei locus esse potest circa an. 382., quod historia Ursulæ refertur, aut an. 457., quod à Sigeberto in Chron. Quid commenta est glossa in cap. 1. de renunt. in 6. verbo: *Videbantur? Audi & stupe! Datur autem certum exemplum de Cyrico Papâ, de quo legitur, quod cum Ursulâ, & undecim millibus Virginum martyrisatus est: scribitur enim de ipso, quod sibi quondam revelatum esset, quod esset cum ipsis Virginibus palmam martyrii recepturus: tunc congregatis Clero & Cardinalibus, omnibus invitis, & præcipit Cardinalibus, coram ipsis renunciavit dignitati & officio. Sed iste Cyriacus in catalogo RR. PP. non denominatur, quia creditum fuit per Cardinales, quod non propter devotionem, sed propter oblectamenta Virginum, Papatum dimisisset.* Probrum est, hujusmodi commentum usque huc mansisse in Corpore juris Canonici glossato.

Q. 5. *An Coelestinus ante resignationem ediderit constitutionem decisivam, quod Papa renunciare possit?* R. Id quidem affirmat Bonifacius VIII., tum in epistolâ suam electionem annuntiantem, tum in cap. 1. cit. Credendum est Papæ narranti & asseveranti, se interfuisse deliberationi & decisioni; sed nullibi reperitur statutum Coelestini in formâ suâ. Cur autem dicit ibi Bonifacius: *Nos igitur, ne statutum hujusmodi per temporis cursum oblivioni dari, aut dubitatione eadem in recidivam disceptationem ulterius deduci contingat, ipsum inter constitutiones alias ad perpetuam rei memoriam, de fratrum nostrorum consilio, duximus redigendum.* R. Videtur tantum verbale fuisse, aliâs Bonifacius, cujus tunc plurimam intererat, tenorem ejus infernisset in formâ specificâ.

Observatio. Si S. Coelestinus materiam hanc difficilem capere & decidere potuit, certè & alias quaestiones: fuit ergo in rebus canonicis, si non *scientificis*, saltem *informabilis*.

Q. 6. *An sit verosimilis expectatio ulterioris exempli?* R. Vix, ac ne vix quidem docuit nos experientia, quàm difficiles se præbuerint ad renunciationis sic nuncupatum maledictum verbum Papæ, etiam in schismate electi, non obstante promissione jurata; quos inter Sæcul. XV. *Benedictus XIII. de Luna* mansit inflexibilis, *Gregorius XII.*, ut ùr à Conc. Pisano depositus, usque ad Conc. Constant. pertinax.

Confortet DEUS nuper in festo S. Cœlestini V. providentiâ divinâ electum Sanctissimum Dominum nostrum Papam CLEMENTEM XIV. de Seraphico Ordine FF. Minorum Conventualium S. Francisci, clarem purpurâ per decennium gestâ, virtute, eruditione literariâ, cautelâ, prudentiâ, moderatione, clariorem: adsit Ei Spiritus S., ut Ecclesiam Romanam, simul & universalem in presenti temporum crisi, cujus eum CLEMENS XIII. creator heredem reliquit, absque ullâ renunciationis tentatione, fortiter ac diu gubernet, magnâ nque Sacerdotium cum seculari Imperio pro suâ sapientiâ, nostrâque pace, fideliter conciliet.

APPENDIX

ad causam *Bonifacii VIII.*

EXEMPLA

CONSEQUENTIFICINÆ MALIGNÆ,

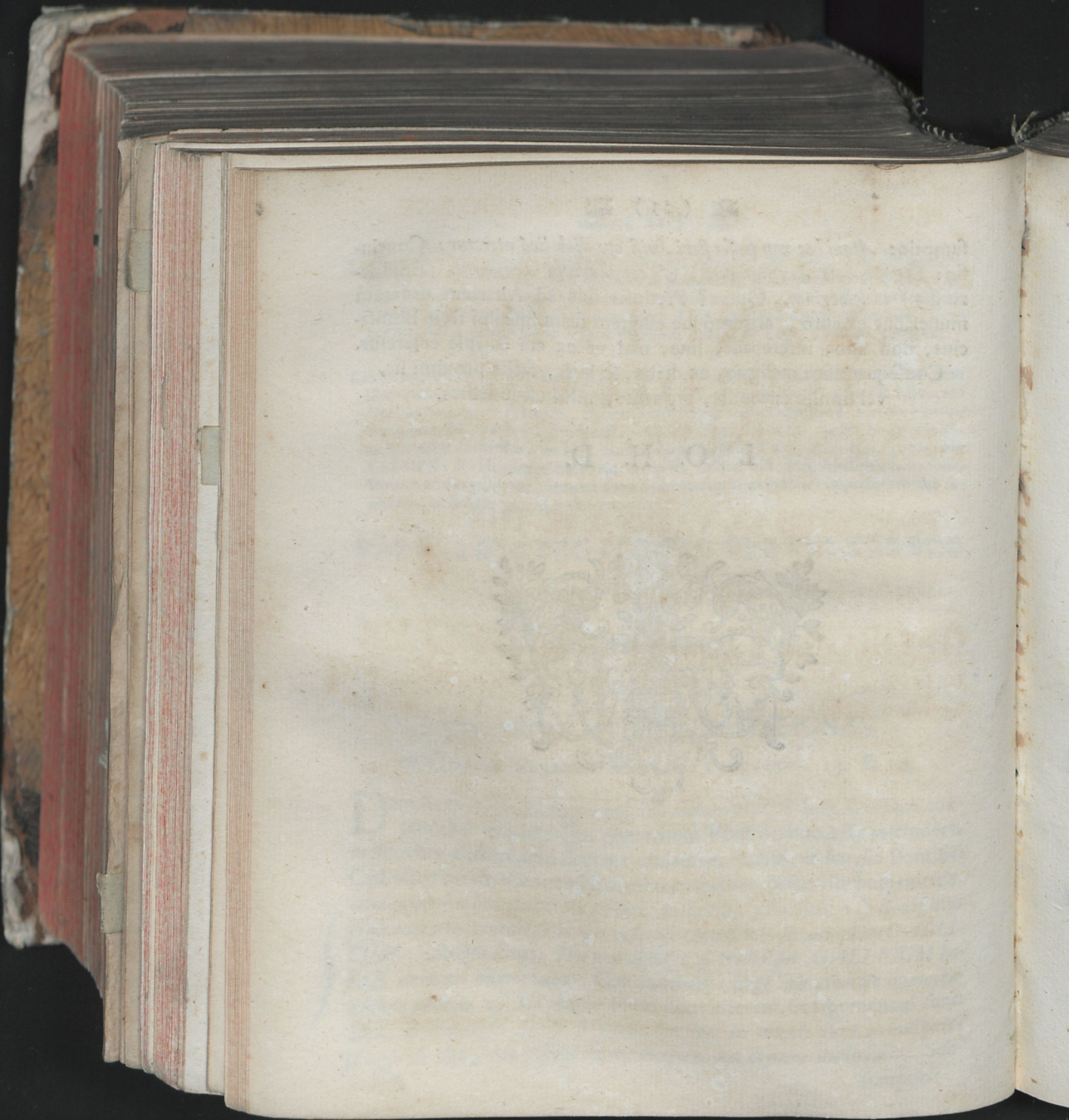
ex Odorico Raynaldo ad A. C. 1312. num. 13. & 14.

Dum Rex Galliæ, *Philippus* pulcher, saltem post obitum *Bonifacii*, contendeat evertere ejus præteritum Pontificatum, acta rescindere, memoriam abolere, non deerant adultores, quibus, ut *heresim* Pontifici Catholico coram Viennensi Concilio probarent, pestis illa humanitatis, consequentiarum malitiosa artifex, inserviit. Ajebant 1.) *Bonifacius prædicare non erubuit, se magis velle esse canem, vel asinum, quàm GALLICUM*: Subsumebant: *Hoc non dixisset, si credidisset, GALLICUM habuisse animam immortalem*: Concludebant: *Ergò non credidit immortalitatem animæ.* 2.) Ut *magiæ* illum convincerent, sic argumentati sunt: Dixit Bonifacius: *Quòd si omnes homines in mundo essent ab unâ parte & ego ab aliâ, non possent illi me decipere, nec in jure, nec in facto*: Subsumptio:

sumptio: *Atqui hoc non posset fieri, nisi ope diabolicâ uteretur: Conclusio: Ergò habuit auxiliatorem, & consiliarium demonem.* Addiderunt 3.) *idololatriam.* Quare? Pretiosis suis ad Altarium ornatum muneribus ex auro, argentóque effigiem suam inculpi fecit Bonifacius, non alio, inferebant, sine, nisi ut ex arâ & ipse coleretur. Consequentifce maligno, ex dictis, scriptis, factis proximi sic, vel similibus modis, arguente, nihil est scelestius.

I. O. H. D.

Kr 3497

(x225 8755)

v. 218

v. 17

9/11

Pro die 11. Septembris horâ 8. anno MDCCLXIX. 25
in Auditorio majore Academiae Trevirensis

EXERCITIUM JURIDICUM,

TENTAMINI PRO GRADU PRÆLUDENS,
PROPOSITIS EX JURE VARIO THESISBUS,

QUAS

PRÆSIDE ME

G. CHRISTOPHORO NELLER,
J. U. D. & ad Ss. Theologiae Doctoratum admisso,
Ss. Canonum Professore Ordinario, Reverendissimi ac Serenissimi
Archiepiscopi Trevir., S. R. I. Principis Electoris Consiliario in
Ecclesiasticis intimo, & Examinatore Synodali, insignis
Ecclesiae Collegiatae ad S. Simeonem Treviris
Can. Capit., & Bibliothecario &c.

DEFENDET

Prænobilis, Ornatissimus, ac perquam Eruditus Dominus

PETRUS FRANCISCUS COENEN,
CONFLUUS,

Juris utriusque, nec non S. R. I. publici, Auditor.

Augusta Trevirenum Typis ESCHERMANNIANIS.